

Юлія Піковська
м. Чернівці

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Лопатюк Н.І.

ЗНАЧЕННЯ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ У РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ В УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

***Анотація.** У статті розглянуто значення онлайн-ресурсів у розвитку діалогічного мовлення в учнів середньої школи. Проаналізовано особливості застосування онлайн-ресурсів у процесі вивчення діалогічного мовлення. Визначено ефективність досліджених онлайн-ресурсів як сучасних засобів розвитку діалогічного мовлення, які дають змогу залучити школярів до процесу формування мовної компетенції та мотивувати їх до навчання через використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).*

***Ключові слова:** онлайн-ресурс, діалогічне мовлення, ефективність онлайн-ресурсів, англійська мова.*

***Annotation.** The educational process today should include new techniques, approaches and methods of personal formation and development. The use of information and communications technologies contributes to the formation of language competence, development of grammar, vocabulary, reading comprehension and listening comprehension, which, in turn, serves as an indispensable basis for the development of productive skills – speaking and writing. Interactive learning with the use of online resources is aimed at realizing the cognitive activity of students, increasing their motivation to learn a foreign language and effective processing of educational material.*

The use of information and communication technologies in the educational process is a prerequisite for quality education in the information society. This is due to such learning benefits as saving time for the teacher, individualizing learning, intensifying students' independent work, increasing the volume of tasks completed in class, expanding information flows when using the Internet, increasing motivation and cognitive activity through a variety of forms of work.

***Keywords:** online resource, dialogic speech, effectiveness of online resources, English language.*

Виклад основного матеріалу. У сучасному житті знання іноземної мови не тільки дозволяє почуватися більш успішним, але й руйнує кордони та робить навколишній світ цікавішим. Сучасне суспільство ставить високі вимоги до освіти щодо загального розвитку учня та ефективності навчальних матеріалів. За короткий час необхідно навчити учнів засвоювати, опрацьовувати, оцінювати і використовувати в практичній діяльності великий обсяг інформації.

Кінцевою метою викладання іноземної мови є навчання оволодінню іншомовним середовищем і вмінню адекватно реагувати, тобто спілкуватися, в різних ситуаціях. Нові погляди на результати навчання призвели до появи нових технологій і відмови від застарілих. Тому, сьогодні нові методи з використанням онлайн-ресурсів протиставляються традиційному викладанню іноземних мов.

Наразі серед усіх засобів ІКТ пріоритет надається комунікативності, інтерактивності, автентичності спілкування, вивченню мови в культурному контексті, автономії та гуманізації навчання. Ці принципи уможливають розвиток міжкультурної компетенції як складової комунікативних навичок.

Використання комп'ютера на уроці дає змогу сконструювати процес навчання мобільним, диференційованим, індивідуальним та інтерактивним. Важливим завданням у навчанні іноземної мови є побудова навчального процесу таким чином, щоб учень з інтересом і захопленням брав активну участь в уроці. Учневі необхідно бачити результат навчальної діяльності, щоб мати можливість самостійно судити про нього. Вирішити це складне завдання може допомогти поєднання нетрадиційних методів навчання та сучасних інформаційних технологій, у тому числі комп'ютерних методів з використанням ресурсів інтернету.

Інтернет – це інформаційне середовище, в якому існує необхідна для навчання педагогічна сфера з усіма можливостями глобальної мережі та її сервісів [6]. Серед іншого, мережеві служби мають певні дидактичні властивості, які корисні для навчання, особливо вивчення іноземної мови. Кожен доступний онлайн-ресурс створює унікальну можливість вивчення іноземної мови з точки зору використання автентичних текстів, аудіювання, тобто

створення природного мовного середовища.

Сучасний інтернет пропонує багато ресурсів для освітніх цілей, а саме: онлайн-класи, ресурси для вчителів, ресурси для учнів, онлайн-проекти, веб-квести тощо.

Інтернет як засіб вивчення англійської мови в останні десятиліття стає все більш популярним. При вивченні іноземних мов необхідно використовувати різні підходи, методи та ресурси, які забезпечують засвоєння необхідних знань. Актуальним напрямком у сучасному освітньому процесі є використання інтернет-технологій.

Сучасні інтернет-технології відкривають широкі можливості як для вчителів, так і для учнів. Сьогодні існують готові платформи з усіма необхідними вбудованими інструментами для навчання іноземної мови, розвитку діалогічного мислення. Зазначаємо, що онлайн-платформа є інформаційним простором, розташованим у мережі інтернет, який виступає у якості посередника між учнем та вчителем, та може вміщувати доступні онлайн-ресурси для вивчення іноземної мови. Найпоширенішими платформами є зокрема й платформи дистанційного навчання Moodle, Sakai, LOTUS Learning Space, eFront.

При виборі платформи для навчання іноземної мови важливо враховувати такі фактори: інтерфейс, можливість викладання різноманітних матеріалів, включаючи аудіо- та відеозаписи, презентації та посилання на корисні інтернет-ресурси, автоматичний розрахунок статистики відповідей і моніторинг активності слухачів [20, с. 250-255].

Онлайн-ресурси – це комп'ютерні програми, які доступні у мережі інтернет у будь-який час та є інтерактивними, а саме завдяки сучасним комп'ютерним технологіям та доступу до мережі Інтернет, можливості використання онлайн-ресурсів величезні.

Освітнє середовище побудоване на застосуванні онлайн-ресурсів, безумовно, має певні переваги порівняно з друкованими матеріалами, аудіо- та відеокурсами, оскільки надає багато інформації та різноманітних сервісів, комплексно впливає на перцептивні канали сприйняття інформації, дозволяє індивідуалізувати навчання. За допомогою глобальної мережі інтернет відкривається доступ до інформації в наукових центрах світу, відкриваються бібліотеки, що створює реальні умови для самоосвіти, розширення світогляду,

підвищення якості навчального процесу [7, с. 78-87].

Освітні онлайн-ресурси нового покоління мають вирішальні переваги: уроки з ними мультимедійні та інтерактивні. Крім того, школярам надається можливість глибше проникнути в структуру складних процесів і досліджуваних об'єктів і досягти практично будь-якого рівня деталізації, включаючи внутрішню структуру досліджуваного процесу. Це підвищує рівень навчальних досягнень [2].

Здатність спілкуватися іноземною мовою вимагає від учнів розвитку якостей, які роблять процес оволодіння мовою ефективним засобом міжкультурної комунікації. До таких якостей належать:

- інтерес і позитивне ставлення до мови, що вивчається;
- зацікавленість що до культури народу, який розмовляє мовою, що вивчається;
- універсальна обізнаність;
- самостійність у певних видах діяльності та розуміння важливості вивчення іноземної мови.

За цих умов велике значення надається комунікативному навчанню, тобто підготовці учня до іншомовного спілкування в умовах іншомовної комунікації, створених на уроці. З цієї причини говоріння посідає важливе місце серед мовленнєвих навичок учнів.

Онлайн-ресурси можна розділити на інформаційні та власне навчальні. Інформаційні сторінки використовуються для підбору цікавої інформації, творчих завдань, пошуку додаткового матеріалу. Спеціальні навчальні сторінки містять завдання та вправи для розвитку різних видів педагогічної майстерності та розроблені з урахуванням різного рівня знань здобувачів освіти [3].

Навчальні онлайн-ресурси, зазвичай, призначені для навчання основних видів мовленнєвої діяльності, до яких відносять: читання, говоріння, письмо та аудіювання. Вони наповнені різнорівневими завданнями для засвоєння матеріалу: фонетичного, граматичного та лексичного. Щодо інформаційних сайтів, то вчитель сам повинен визначитися з добром потрібного матеріалу [5].

Переваги використання онлайн-ресурсів в навчанні полягають у наступному:

- доступ до всіх ресурсів (як інструмент для створення занять

і досягнення навчальних цілей);

- регулярність навчання;
- покращення спілкування та інтелектуального обміну;
- надання наявного світового досвіду;
- інтернет як ігровий елемент навчання.
- переваги онлайн-навчання іноземній мові для здобувачів освіти середньої школи полягають у тому, що:
- навчання та робота в класі можуть здійснюватися в командах;
- акцент робиться на співпрацю у вирішенні освітніх проблем;
- актуалізується та стає цікавішою позакласна робота в шкільних групах.

За основу проектування уроку з використанням онлайн-ресурсів вважаємо три ключові аспекти. Ключові аспекти проектування уроку з використанням онлайн-ресурсів, які розглядаються О. Головченко зображуємо на рис. 1.

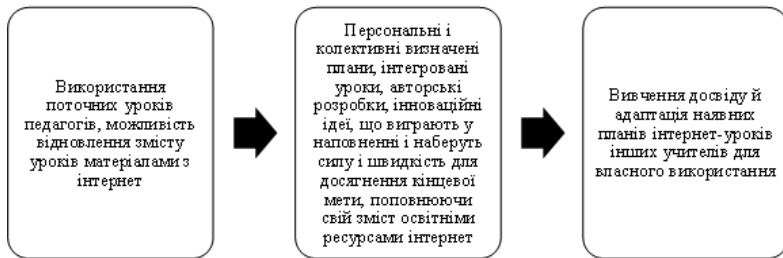

Рис. 1. Ключові аспекти проектування уроку з використанням онлайн-ресурсів [11]

У педагогічній діяльності для розвитку діалогічного мовлення переважно використовуються такі онлайн-ресурси: BBC Learning English, British Council Learn English, Duolingo, ToonDoo, ISLcollective, Twinkl.

Онлайн-ресурси сприяють удосконаленню навичок читання, письма та аудіювання, допомагають розвивати діалогічного мовлення, розширювати словниковий запас тощо. Вони побудовані на використанні інтерактивних стратегій, які включають інтерактивні технології, методи та прийоми. Використання онлайн-ресурсів має бути систематичним і чітким, виконуватись у творчій діяльності та в тандемі із учителем, тобто під його керівництвом.

Сучасні методи навчання іноземних мов пов'язані з технічним прогресом, що продовжується, а також з технологічним оновленням навчального процесу. Останні досягнення у галузі високих технологій та поширення глобальної мережі «Інтернет» надають вчителям іноземних мов, методистам, а також самим учням великі можливості для подальшого вдосконалення навчального процесу. Застосування нових інформаційних технологій (ІТ) диктується потребами сучасної освіти у підвищенні ефективності навчання, зокрема необхідністю розвитку діалогічного здобувачів освіти.

ISLcollective – це онлайн-ресурс, який надає матеріали для вивчення англійської мови [9]. Це своєрідна спільнота для вчителів іноземних мов із розміщеними робочими матеріалами у форматі Word doc/docx, ppt/pptx (PowerPoint). Платформа має 5 секцій: English ESL Worksheets, English SL PowerPoints, Video Lessons, Upload, Teaching jobs. На сайті представлена зручна система пошуку та відбору матеріалу відповідно до наступних критерій: Grammar, Vocabulary, Material Type, Level, Student Type. Викладач має можливість самостійно створювати завдання для здобувачів вищої освіти [1, с. 105-106].

Ефективне використання матеріалів ISLcollective [9] може сприяти активному слуханню, розумінню та використанню англійської мови в реальних життєвих ситуаціях. Діалоги та завдання на цьому ресурсі спрямовані на практику вимови, лексики та граматики, а також на розвиток комунікативних навичок.

За допомогою цього онлайн-ресурсу можна використовувати робочі аркуші, вправи та зміст яких спрямовані на розвиток діалогічного мовлення шляхом написання фактологічних статей або ж формулювання діалогів про різні види спорту.

Завдання до тем уроків, побудовані на основі онлайн-ресурсу ISLcollective [9] можна використовувати для розвитку навичок діалогу, аргументації, висловленні власної думки та веденні дебатів на обрану тему. Працюючи із робочими аркушами чи картками учні мають можливість організувати свою діяльність індивідуально, у парах чи у групах. Як результат використання матеріал онлайн-ресурсу ISLcollective [9] учні отримують можливість:

- попрацювати у парах, що спонукає їх спілкуватися та виражати свої думки, використовуючи англійську мову (стимулювання мовленнєвої активності);

- уважно вислухати свого партнера, а потім відповісти на його запитання або коментарі (розвиток слухацьких навичок);
- вивчити нові слова та вирази (розширення лексичного запасу);
- поділилися своїми власними думками та, що сприяє розвитку їхньої креативності та уяви;
- навчилися будувати логічні діалоги та виразно висловлювати свої думки (формування навичок усного мовлення).

За підсумками виконання цієї вправи можна зробити висновок, що така вправа, розроблена на основі онлайн-ресурсу ISLcollective [9] може бути ефективним інструментом для стимулювання і практики діалогічного мовлення серед учнів при вивченні англійської мови.

Twinkl – це онлайн-ресурс для вивчення англійської мови, який надає широкий спектр навчальних матеріалів та ресурсів для дітей та дорослих. Сервіс містить багато різноманітних матеріалів, таких як робочі зошити, презентації, ігри, плакати, флеш-карти, відеоуроки та інші ресурси [10].

Використання онлайн-ресурсу Twinkl [10] та завдань, які містяться на його сторінках, дозволяє створити ситуації, в яких учні можуть використати свої ігрові та комунікативні навички, розвиваючи свій словниковий запас та творчі здібності, будувати діалогові сцени, активно спілкуватись.

Використання матеріалів Twinkl [10] допомагає створити структуроване та цікаве навчальне середовище для практики діалогічного мовлення. За допомогою розмовних карток та завдань можна розвивати комунікативні навички, практикувати активне аудіювання та вимову.

Онлайн-ресурс British Council [8] пропонує матеріали для поглибленого вивчення граматики, лексики, сприйняття мови на слух, читання та письма, а також різноманітні ігри, роздаткові матеріали та відео у зрозумілій для дітей мультиплікаційній формі. Цей онлайн-ресурс може допомогти у покращенні навичок діалогічного мовлення, оскільки забезпечує можливості для практики в реальних комунікативних ситуаціях.

Навчання діалогічного мовлення на основі комплексу вправ із онлайн-ресурсу British Council [8] також є різноплановим завдяки

розміщеним у мережі робочим листам, посібникам та підручникам. Це дозволяє, обираючи рівень вивчення іноземної мови виконувати учням завдання (спрямовані на: практикування діалогічного мовлення, зокрема: побудову діалогу, доповнення діалогу пропущеними фрагментами реплік чи фразами) у режимі реального часу або доопрацьовувати їх в позаурочний час.

Навчання діалогічного мовлення в середній школі дає можливість навчити учнів правильно реагувати в певній мовній ситуації. Важливу роль у цьому процесі відіграють різноманітні рольові ігри, вправи на розвиток комунікативної компетентності. Виконуючи їх, учні набувають досвіду спілкування та мають можливість активізувати і розширити свій словниковий запас. При цьому вчитель повинен створювати різноманітні комунікативні ситуації та підбирати необхідні вербальні та візуальні засоби для ефективного навчання англійської мови. Це дає можливість спиратися на досить міцні навички говоріння при роботі над удосконаленням навичок говоріння та побудовою діалогів.

Аналіз використання онлайн-ресурсів ISLcollective, Twinkl, British Council для вивчення англійської мови під час навчання учнів дає змогу зробити висновок, що така форма організації навчання прискорює формування та розвиток умінь і навичок продуктивної діяльності студентів, підвищує мотивацію та інтерес до вивчення англійської мови, стимулює пізнавальний розвиток і творче завдання. У результаті роботи з онлайн-ресурсами ISLcollective, Twinkl, British Council учні вчать спонтанно та адекватно реагувати на репліки, що стимулює формування оригінальних виразів, увага в основному зосереджена на використанні форм.

Онлайн-ресурси ISLcollective, Twinkl, British Council є джерелом додаткової інформації, засобом засвоєння та повторення вивченого лексико-граматичного матеріалу [8-10].

Ефективність використання ІКТ у навчанні іноземних мов при використанні онлайн-ресурсів ISLcollective, Twinkl, British Council полягає в наступному:

- візуальні та аудіо-візуальні засоби сприяють розвитку зорової пам'яті, економлять час навчання, візуалізують навчальний процес, є компактними порівняно з паперовими носіями;
- урізноманітненні навчального процесу, інтересу здобувачів

освіти до викладеного матеріалу, актуальності, інтерактивності обраних форм викладання іноземної мови;

- забезпеченні швидкого оновлення навчального матеріалу;
- посиленні ролі здобувача освіти, як суб'єкта навчання;
- індивідуалізації процесу навчання;
- урізноманітненні форм і методів роботи;
- створенні освітнього середовища, що дозволяє учневі «зануритися» в уявний світ країни, мова якої вивчається, можливість отримати результат контролю знань;
- автентичності окремих матеріалів [4, с. 158-159].

Сучасне навчання поєднує традиційні методи, прийоми та форми роботи з мультимедійними та інтерактивними засобами навчання, які роблять його більш ефективним. Використання онлайн-ресурсів сприяє формуванню діалогічного мовлення і є ефективним, а попри це допомагає розвинути ряд інших аспектів, які будуть корисними для учнів у подальшому навчанні та житті.

Висновки. Отже, онлайн-ресурси стали невід'ємною частиною сучасного навчального процесу та тісно інтегрувались у цей процес, існуючи поряд із традиційними формами навчання. Вони є доповненням навчальних підручників та мають безліч переваг. Онлайн-ресурси спрямовані на підвищення мотивації учнів, удосконалення їхніх знань, умінь та навичок. Проте слід пам'ятати, що кожний підібраний матеріал повинен відповідати меті, цілям та завданням заняття і не перетворювати його у постійну гру.

Цільове та кваліфіковане використання онлайн-ресурсів ISLcollective, Twinkl, British Council у вивченні англійської мови значно підвищує ефективність навчального процесу та забезпечує розвиток діалогічного мовлення за рахунок доступності та комунікативного узгодження процесу. Відповідно до умов систематичного застосування онлайн-ресурсів на уроках англійської мови, які поєднуються з традиційними методами навчання та педагогічними інноваціями, ефективність навчальних досягнень здобувачів освіти значно зростає. Завдяки організації навчання, яке використовує ІКТ та інтерактивні дошки, як технічні засоби навчання (ТЗН), можна сприяти ефективному навчанню англійської мови із використанням онлайн-ресурсів ISLcollective, Twinkl, British Council.

Література:

1. Біленька Ю. Використання інтернет-ресурсів у викладанні англійської мови. Інноваційні педагогічні технології в цифровій школі : збірник тез доповідей IV Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції молодих учених (м. Харків, 11-12 травня 2022 року) / [упор.: Пономарьова Н. О., Олефіренко Н. В., Андрієвська В. М.]. Харків, 2022.
2. Головченко О. Використання електронних освітніх ресурсів у процесі викладання англійської мови. Обласна науково-практична Інтернет конференція. URL: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura11/vykorystannya-elektronnyh-osvitnih-resursiv-u-protsesi-vykladannya-anhlijskoji-movy-3/>
3. Костенко Г.І. Використання онлайн-ресурсів на уроках англійської мови. 2013. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF%2FTvo_2013_1_31.pdf
4. Мальцева Л.В. Використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках англійської мови. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 31 березня-2 квітня 2021 року. С. 158-159.
5. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
6. Навчання за допомогою мережі Інтернет. URL: <https://sites.google.com/view/bezpesnyj-internet/>
7. Петрова О. Б., Попова Н. О., Акавець І. В. Застосування інтернет-ресурсів у навчанні іноземних мов як реалізація основних дидактичних принципів. Сучасна україністика: наукові парадигми мови, історії, філософії. Збірник статей III Міжнародної наукової конференції. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2012. С. 78–87.
8. British Council. Great Education. URL: <https://online.flipbuilder.com/mrfx/yqvg/index.html>
9. ISLcollective. URL: <https://en.islcollective.com/>
10. Twinkl. URL: <https://www.twinkl.com/>